tmmob
şehir planlama
mimar ve mühendisleri
odası

HABER BÜLTENİ

BU SAYIDA *Sayfa*

34
1980 HAZİRAN

● ÜLKEMİZDE «ÇEVRE» KONUSUNA YAKLAŞIMLAR VE BU KONUNUN ELE ALINIŞ BİÇİMİ :

Doğa ve insanla birlikte, insan tarafından doğanın kullanılmasıyla ortaya çıkan ve insanı biçimlendiren kaynakların tümüne «çevre» diyoruz. Söz konusu kaynakların özensiz ve yanlış kullanımı insanla çevresi arasındaki dengeyi bozmakta ve bundan yine insanlar zarar görmektedir. Kitle üretimi, ve buna bağlı olarak kitle tüketimi, nüfus patlaması, teknolojik gelişme, endüstrileşme, kentleşme ve toplumların beklentilerindeki önemli artışlar giderek kıt kaynakların tüketilmesine yol açmaktadır. Hava ve su kirliliği, toprak aşınması, tarımda kullanılan kimyasal maddelerin yarattığı toprak kirlenmesi, ormanların ve yaban yaşamının azalması, nükleer enerji atıklarının denetlenememesi ve sayılabilecek daha bir çok sonuç insanla çevresi arasında giderek bozulan dengenin tipik görünümleridir.

Bozulmakta olan doğal dengenin korunması, daha yaşanılabilir bir çevrenin ön koşullarının hazırlanması, doğanın akılcı yöntemlerle kullanılmasıyla sağlanabilir. Bu bilinçli, verimli ve ekonomik bir planlama demektir.

«Çevre sorunları» kavramı dar anlamda «kirlenme» olgusuyla sınırlandırılamaz. İnsanı ve doğayı olumsuz yönde etkileyen her gelişim bu kavram içine girer. Dolayısıyla çevre sorunlarına çözüm aranırken insan, bitki ve hayvan varlığının dengeli ve sağlıklı yaşamı için gerekli doğal kaynakların değerlendirilmesi, üretilmesi, ulaşımı ve tüketimi sırasında ortaya çıkabilecek olumsuzlukları saptamak, bu olumsuzluklara çözüm yolu aramak ve çözümleri uygulama alanına koymak gerekir. Bu bağlamda planlama, eşgüdüm, iletişim, denetim ve yürütme işlevlerinin tümü yerine getirilmelidir.

Bu işlevlerin tümünün bir kuruluş tarafından üstlenilmesinin olanaksızlığı çevre konusunun disiplinlerarası bir konu olmasında yatmaktadır.

Ülkemizde çevre konusunda etkinlikleri olan örgütler şu dört grupta toplanmaktadır :

1. Merkezi Yönetimin Merkez ve Taşra Örgütleri,
2. Yerel Örgütler ve Meslek Kuruluşları,
3. Üniversite ve Akademiler,
4. Gönüllü Kuruluşlar.

Bu kuruluşlar - arası eşgüdümün ayrı bir «üst örgüt» tarafından üstlenilmesinin gereği açıktır. Oysa, ülkemizde giderek artan çevre sorunları, çevre konusunda bir kavram karışıklığı olduğunun ve pek çok kuruluşta çevre birimlerinin işlevsel açıdan yetersiz olduğunun bir belirtisidir. Bu olumsuzluklar uluslararası ilişkilerimize de yansımaktadır. Gerçekte, çevre sorunları ulusların ortak endişeleridir ve bu sorunlara çözüm aranırken uluslararası çalışmalara katılmak ve çalışmalarda eşgüdümü sağlamak giderek önem kazanmaktadır.

Birleşmiş Milletler Çevre Programı tarafından «Dünya Çevre Günü» olarak ilân edilen 5 Haziran günü son yıllarda ülkemizde de kutlanmaktadır. Ancak bu günün gereğince kutlanabilmesi için sözkonusu aksaklık ve eksikliklerin giderilmesine çalışılmalıdır.

● TMMOB'DE GÖREV BÖLÜŞÜMÜ SORUNU YENİDEN ÇIKMAZA GİRDİ :

TMMOB 25. Genel Kurulu sonunda, Aybars UNGAN, Gürbüz AKÇORA, Türkan ÇOBAN, Erdal ANGILI, Ali ALGANCI, Hulusi GÖNENLİ, Sedat ÖZKOL, Ertuğrul TONGUÇ, Hüsnü SOLMAZ, Fikret ÖZBİLGİN, Sezai GÜRÜ, Necla YIKILMAZ, Ahmet BULUT, İyigün PULAT, Suavi DURUSU, Levent HEKİMOĞLU, Bülent TANIK, Yavuz ÖNEN, Yönetim Kurulu, Yücel ÖZEL, Aykut ÜLKÜTEKİN ve Yusuf AYDIN Denetleme kurulu üyeliklerine seçilmişlerdi. Genel Kurulu takiben 3.6.1980'de yapılan toplantıda ise, Başkanlığa Yavuz ÖNEN, II. Başkanlığa Bülent TANIK Sayman üyeliğe Aybars UNGAN seçildiler. Ancak daha sonra yapılan üç toplantıda da tek G. Sekreter adayı olan Akın BİRDAL'a yeterli oy çıkmaması sonucu G. Sekreterlik sorunu çıkmaza girdi. Başka G. Sekreter adayı da öneremeyen Y. Kurulu bu konuda kilitlendi.

● HÜKÜMETİN İMAR AFFI VE MİLLİ KONUT POLİTİKASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI ÜZERİNE ŞPMMO VE TMMOB'YE BAĞLI HKMO VE MO'NIN ORTAK GİRİŞİMLERİ :

Bilindiği gibi ŞPMMO, İmar ve İskân Bakanı Turgut TOKER'in «İmar Affı»na ilişkin 5.5.1980 tarihinde Milliyet Gazetesi'nde çıkan açıklaması üzerine basına bir açıklama yapmış ve «İmar Affı» yaftası altında egemen çevrelerin çıkarlarına hizmet etmesi planlanan, halkın yararına tamamen aykırı olan bu girişimlere karşı demokratik mücadelesini sonuna kadar sürdüreceğini belirtmişti.

Daha sonra, ŞPMMO, HKMO ve MO, 16985 sayılı, 11.5.1980 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan, 1.5.1980 tarihli 8/742 sayılı Bakanlar Kurulu kararının eki olan «Milli Konut Politikasının Uygulanmasına Dair Esaslar» hakkındaki görüşlerini ayrı ayrı basına açıkladılar. ŞPMMO'nın 23.5.1980 de yaptığı açıklamasında, hükümetin son girişimi; devletin arazilerinin özel çıkarlara sunulması, devlet hazinesinin boşaltılıp kamulaştırmalar yaparak toplu konut holdingleri çıkarına alt - yapısı da hazırlanarak sunulması biçiminde değerlendirildi ve tüm ilerici, yurtsever, demokrat, aydın görevliler ve halkımız bu uygulamalar karşısında tavır almaya çağrıldı.

Ayrıca, İmar Affı girişiminin Yerel Yönetimlerin şehircilik uygulamalarında ne denli kamu yararına olmayan sonuçlar doğuracağı konusunda ŞPMMO, HKMO, MO ve Belediyeler Planlama Hizmetleri Vakfı ortaklaşa hazırladıkları mektupla 1700 belediye yönetiminin dikkati çekildi ve belediye yönetimlerinin yasal girişimlerde bulunması önerisi yapıldı.

Bundan başka genelgenin iptali için ŞPMMO, HKMO ve MO Danıştay'a başvurdular. Üç odanın İmar Affı, Milli Konut Politikası ve odaların vize uygulaması konusunda İ. İ. Bakanı Turgut TOKER'in yaptığı açıklama üzerine ortak görüşleri ise, 2.7.1980 de yapılan basın toplantısında basına açıklandı.

- **5 HAZİRAN 1980 DÜNYA ÇEVRE GÜNÜ'NDE TMMOB ANKARA BELEDİYESİ İLE ORTAK BİR PROGRAM UYGULADI :**

TMMOB Çevre Komisyonu bu yıl, Kimya Mühendisleri Odası (yürütücü), ŞPMMO Mimarlar Odası, Meteoroloji Mühendisleri Odası ve İnşaat Mühendisleri Odasının katılımlarıyla 5 Haziran 1980 de Ankara Belediyesi'yle ortak bir program uygulayarak, «Dünya Çevre Günü»nün halkın çevre konularına ilgisini çekecek etkinlikte geçmesini gerçekleştirdi.

TMMOB Ankara Belediyesi'yle işbirliği yaparak Zafer Çarşısı'nın üstünde bir Çevre Sergisi açtı. Sergide TMMOB ve Ankara Belediyesi'nce ortaklaşa düzenlenen ODTÜ ve ADMMA öğrencilerinin katıldığı «Afiş Yarışması»nın sonuçları ilân edildi, ödüller dağıtıldı. İkinci bir sergi de ise ilkokul öğrencilerinin çevre konusunda yaptıkları resim ve el - işleri sergilendi, Daha sonra sergi çadırları önünde ve Sakarya Yaya Bölgesi'nde folklör gösterileri yapıldı. İlkokul öğrencileri Sakarya Yaya Bölgesi'ndeki tahta perdelere çevreyle ilgili resimler yaptılar. Ayrıca, TMMOB ve Ankara Belediyesi'nce hazırlanan çevre konularını yalın bir biçimde açıklayan çok sayıda broşür halka dağıtıldı.

TMMOB Çevre Komisyonu bu arada, Ankara Belediyesi'yle ortak bir basın açıklaması yaparak, «5 Haziran Dünya Çevre Günü»nün geri kalmış ülkelerde ve ülkemizde temiz doğaya özlemin hatırlatıldığı bir gün olarak algılanmasından öte, bu günün içinde bulunduğumuz çevre sorunlarının nedenlerinin ve düzenle ilişkilerinin sergilendiği bir gün olarak algılanması gerektiğini belirtti.

- **KISA HABERLER :**
- **ÇALIŞANLAR ÜZERİNDEKİ BASKILARIN GÜNDEN GÜNE ARTTIĞI BU DÖNEMDE, KÜLTÜR BAKANLIĞI'NDA SÖZLEŞMELİ OLARAK ÇALIŞAN ODA YONETİM KURULU ÜYESİ LALE TAYLA'NIN YENİ DÖNEMDE SÖZLEŞMESİ 4 AYLIK İMZALANMIŞ VE BU YÖNTEMLE HAZİRAN SONUNDA İŞİNE SON VERİLMİŞTİR.**
- **ŞPMMO YAYIN KURULU 1980 ÇALIŞMA PROGRAMINDA DEĞİŞİKLİK YAPILDI :**

Yönetim Kurulu, Yayın Kurulu tarafından oluşturulan ve 33. Bülten'de yayınlanan çalışma programının «Yayın Kurulu'nun Amacı» başlığı altındaki 3. Maddenin (Madde 3 : Basılacak çalışmanın yayınlanma biçimi ve sayısı konusundaki kararı vermek), odanın ekonomik durumu gözönüne alınarak ve Yayın Kurulu'nun henüz mali özerkliğe kavuşmamış olması gerekçesiyle

«Basılacak çalışmanın yayınlanma biçimi ve sayısı konusunda Oda Yönetim Kurulu'na öneriler getirmek» biçiminde değişmesine, «Yayın Kurulu'nun Çalışma Biçimi» başlığı altındaki 7. maddenin (Madde 7 : İşyeri ve İl Temsilcilikleri sorumluluk alanlarıyla ilgili haberleri Yayın Kurulu'nun saptadığı süre içinde Yayın Kurulu'na iletmekle yükümlüdür), Odanın örgütlenmesi yönünden İşyeri ve İl Temsilcilikleri'nin Yayın Kurulu'na değil Yönetim Kurulu'na yükümlü olması nedeniyle kaldırılmasına, «ŞPMMO Yayın Kurulu 1980 Çalışma Programı» başlığı altındaki 7. maddenin (Madde : 7 ŞPMMO İşyeri ve İl Temsilcilikleriyle Mimarlar Odası Taşra Temsilciliklerinin Yayın Kurulu'na haber aktarması için gereken işlemleri Oda Yönetim Kurulu yerine getirir), Yayın Kurulu ŞPMMO İşyeri ve İl Temsilcilikleriyle, Mimarlar Odası Taşra Temsilcilikleriyle ilişkileri Yönetim Kurulu kanalıyla kurar» biçiminde değiştirilmesine karar vermiştir.

- **ŞPMMO, MO, HKMO, İMO ve EMO BÖLGELERDE, KENDİ UZMANLIK ALANLARINA GİREN KONULARDA BÖLGESEL ANLAMDA SEMİNERLER DÜZENLİYOR :**

Belediye Fen Elemanları'na ve üye kitlesine yönelik, yerel yönetimlerdeki teknik ve bürokratik kadroların yetkinleştirilmesine, mesleki bilgi ve deneyimleri kadrolara aktarmaya, onların uygulamadaki deneyimlerinden yararlanmayı amaçlayan, bu seminerler dizisinin, ilk toplantı tarihi ve yeri, Eylül 1980 ve Trabzon olarak saptanmıştır. Odamız adına bu seminerlerin hazırlanması çalışmalarına Türkay ATEŞ ve Özcan ALTABAN katılacaktır.

- **BAŞBAKANLIK ÇEVRE MÜSTEŞARLIĞI'NIN 5 HAZİRAN DÜNYA ÇEVRE GÜNÜ NEDENİYLE DÜZENLEDİĞİ TOPLANTI TPAO SALONUNDA YAPILDI :**

Çeşitli Bakanlıklar, TÜBİTAK, Türkiye Hava Kirlenmesiyle Savaş Derneği, Türkiye Çevre Sorunları Vakfı, Türkiye Tabiatını Koruma Derneği ve ODTÜ Çevre Mühendisliği temsilcileri, yapılan toplantıda, konuyla ilgili bildiriler sundular.

- **I. SOSYAL BİLİMLER ULUSAL KONGRESİ YAPILDI :**

6 - 8 Haziran 1980 tarihleri arasında ODTÜ - Ankara'da gerçekleştirilen I. Sosyal Bilimler Kongresi, ODTÜ Rektör Vekili Mehmet KICIMAN ve Türk Sosyal Bilimler Derneği Başkanı Nermin Abadan - UNAT'ın açış konuşmalarıyla başladı. Ayrı ayrı seksiyonlar halinde sürdürülen tartışmalarla yoğun bir iletişim ortamı yaratılmaya çalışıldı. Beklenilenin üstünde bir katılımın olması kitlelerin bu tür toplantılara duyduğu gereksinmenin en güzel örneği idi.

Metodoloji, Kent Sosyolojisi, Bürokrasi açılış gününün seksiyonlarıydı.

Kongrenin ikinci gününde ise Metodoloji, Siyaset Sosyolojisi, Tarih, Psikoloji ve Sosyal Psikoloji başlıklarında konular işlendi. 8 Haziran kapanış

gününün seksiyon başlıkları ise şunlardı, Antropoloji, Ekonomi ve Toplum, Kır Sosyolojisi.

Altmışın üzerinde konuşmacının tebliğ sunduğu kongrede, oldukça yoğun bir programın gerçekleştirilmesine çalışıldı. Genel olarak kongre arzulanan sonuca ulaştı ve önemli bir başlangıç oldu.

- **ŞPMMO GENİŞLETİLMİŞ YÖNETİM KURULU TOPLANTISI 28.6.1980 DE YAPILDI :**

Toplantıya Yönetim Kurulu Üyeleri : Öznur ÖZER, Çağatay KESKİNOK, Ali ULUBAŞ, Mehmet KUNTASAL, Lâle TAYLA, Yedek Üyeler : Pınar BULCA, Levent ÖZDEŞ, İşyeri Temsilcileri : Turgut KARAGÖZ, Selçuk YENER, Nezihi ÇİFT, Solmaz DORA, Ömür TÜRKSOY, TMMOB II. Başkanı Bülent TANIK, İzleyiciler : Mehmet YAVUZ, Sinan AKIŞIK, Hilal EREN, Zekai AKAY, Mehmet SELMAN, Gül SELMAN, Yusuf OKÇUOĞLU, Kudret KAYI, Emel GÖKDERE (Şehir Planlama Öğrencisi) ve Sezai GÖKSU (Şehir Planlama Öğrencisi) katıldılar. Toplantıda oda çalışmaları, TMMOB'deki gelişmeler aktarıldı ve tartışmaya açıldı.

- **ÜÇÜNCÜ PETRO - KİMYA KOMPLEKSİ KURULUYOR :**

PETKİM (Petro - Kimya Anonim Şirketi), 3. Petro - Kimya Kompleksi'ni İskenderun Yumurtalık yöresinde kurmayı plânlamaktadır. PETKİM'in istemde bulunduğu alan İmar ve İskân Bakanlığı'nca bölge, metropoliten ve kent ölçeklerinde ayrıntılı plânlama çalışmalarının sürdürüldüğü İçel, Adana, Hatay illerini kapsayan Çukurova Bölgesi içerisinde kalmaktadır. Çukurova Metropoliten Bölge Plânlama çalışmaları kapsamında, İskenderun Metropoliten alt - bölgesinde plânlama çalışmaları sürdürülmekte olup, bu yöredeki tüm sektörleri içeren arazi kullanışı çalışmaları uyarınca, yöreye bir sanayi kullanışı getirilmesi uygun görülmektedir.

- **ODTÜ ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ, PLANLAMA EGİTİM PROGRAMINI GELİŞTİRME SEMİNERLERİNİN İKİNCİSİ 29 MAYIS 1980 DE YAPILDI :**

Seminere sunulan Oda görüşü en kısa süre içinde yayınlanacaktır.

- **SOYTAŞ OLAYI :** Selçuk YENER

İzmir Metropoliten Alan sınırları içinde yer alan kıyı bandı uzun yıllardır kıyı yağmasına konu olmaktadır. Bu bandın bir parçası olan Foça - Yenifoça arasında uzanan alan ise çeşitli nedenlerle yağmaya minimum ölçülerde konu olmuş, İzmir ve çevre yerleşmelerinde oturan düşük ve orta gelirli halkın özellikle yaz aylarında günübirliğine kullanabildikleri bir rekreasyon alanı olma niteliğini bugüne kadar koruyabilmiştir.

Söz konusu sahil bandı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu (G.E.E.A.Y.K.) tarafından 12.2.1977 tarihinde çeşitli kademelerde doğal

sit olarak ilân edilmiştir. Bu karara göre kıyı bandında ikinci konut da dahil olmak üzere her türlü konut yapımı yasaklanmış, sadece belirli koylarda halkın serbestçe kullanabileceği günübirlik tesisler, kamping, otel, motel yapma olanağı tanınmıştır.

Bu karardan kaynaklanarak İller Bankası, Kültür Bakanlığı ve Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'nın yardımıyla kıyı bandının 1/25000 ölçekli plânını üretmiştir. Söz konusu plân İmar ve İskân Bakanlığı tarafından paraflanmış olup daha önemlisi G.E.E.A.Y.K. tarafından 9.9.1978 tarihinde karara bağlanmıştır.

Son aylarda «Soytaş» adlı bir inşaat şirketi gazetelere büyük puntolu ilânlar vererek yukarıda sözü edilen plânlama alanı içinde Çanak Koyu olarak bilinen mevkiide «devre - tatil» sistemi adı altında tatil evleri satışına başladığını ilân etmiştir.

Aslında bugün Soytaş şirketinin konumlanmak istediği alanda daha önceleri bir konut kooperatifi girişimde bulunmuş ve bununla ilgili mevzii imar plânı İmar ve İskân Bakanlığı tarafından 9.7.1975 tarihinde onaylanmıştır. Ancak 1977 de alınan G.E.E.A.Y.K. kararından sonra aynı Bakanlık, İzmir Valiliği'ne bir yazı göndererek Çanak Koyu'nda onanan konut kooperatifi plânı da dahil olmak üzere söz konusu kıyıda daha önce onanan tüm mevzii imar plânlarının G.E.E.A.Y.K. kararı paralelinde değiştirilmesini istemiştir.

G.E.E.A.Y.K. kararı paralelinde hazırlanan 1/25000 ölçekli plana göre Çanak Koyu'nda, deniz ile yol arasında kalan kesime ancak gazino, lokanta, soyunma kabinleri v.s. gibi halkın deniz kullanımını kolaylaştırıcı ve serbestçe kullanabileceği günübirlik tesisler yapılabilecek, yolun arka kesiminde ise kamping, otel, motel gibi turistik tesisler yapılabilecektir. Bunun dışındaki her türlü yapılaşma yasaklanmıştır. Diğer bir deyişle daha önce onanan mevzii imar plânı geçerliliğini yitirmiştir.

Sonraları söz konusu Çanak Koyu, Soytaş Şirketi tarafından ele geçirilmiş ve yukarıda belirtilen biçimde satışlara başlanmıştır.

Olayın en ilginç yanlarından biri şirketin Çanak Koyu ile ilgili herhangi bir imar plânı yapıp İmar ve İskân Bakanlığı'na onaylatmaya gerek görmeden satışlara başlamasıdır. Kaldı ki «devre - tatil» adı altında öne sürülen kullanım biçimine göre oluşacak bir imar plânı da G.E.E.A.Y.K. kararlarına tamamen aykırı olacaktır.

Bu olgu, ülkemizde son yıllarda her alanda hız kazanan tekelleşme sürecinin kıyılardaki yansımasıdır. Büyük inşaat şirketleri, yüksek kârlar gördükleri, henüz bozulmamış kıyılara saldırarak çeşitli biçimlerde konut yapımına girişmekte, kıyı yağması sürecine yeni ivmeler katmaktadırlar.

SAYIN ŞPMMO ÜYELERİ, ODAMIZIN MESLEKİ VE ÜYELERE İLİŞKİN KONULARDA ETKİNLİKLERİNİ ARTIRABİLMESİ ÜYE ÖDENTİLERİNİN ZAMANINDA TOPLANABİLMESİNİ GEREKTİRMEKTEDİR. BU KONUDA SİZ ÜYELERİMİZİN DESTEĞİNİ BEKLEMEKTEYİZ.

MATBUA

GÖNDEREN :
TMMOB ŞEHİR PLANLAMA
MİMAR VE MÜHENDİSLERİ ODASI

KONUR SOK. NO. 4/2 YENİŞEHİR - ANKARA
SAHİBİ VE SORUMLUSU : ÖZNUR ÖZER
TELEFON : 25 52 83/5

GİDECEĞİ YER :